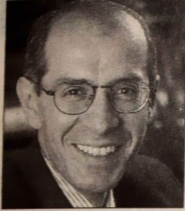

Kadınlar Günü ve kadın edebiyatı

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Kadın sorunu bir demokrasi ve toplum sorunudur. Ama bu ilişki neden edebiyatı söz konusu ederek tartışılmasın?

Demokrasi bir kimlik meselesidir.

Kimliğimizi oluşturan tüm öğeler, yani

belleğimiz, bilincimiz, zaman anlayışımız, mekân içindeki konumumuz ve onların toplumsal planda nasıl oluştuğu, oturtulduğu bu tartışmanın, biz farkında olmasak da bir parçasıdır. Bütün bunların 'içerden' duyulduğu ve çözümlendiği yer edebiyattır. Edebiyat insanı yazarken bu sorunların etrafında döner; onların nasıl toplumsallaştığını ele alır. Kadın edebiyatını bu öğeler açısından okumak soyut olarak tartıştığımız birçok konuda bize geniş açılımlar sağlayacaktır. Ama en az bu kadar önemli bir diğer öğe de dil ve söylemdir. İşin toplumsal yanını da daha çok o belirler.

Edebiyat, son kertede bir dil gerçekliğidir. Dil bizim gündelik hayatımızda kullandığımız şeyden çok daha farklı bir anlama ve içeriğe sahiptir. Çünkü, dille

gerçeklik arasında kopmaz bir bağ vardır. Gerçek dediğimiz ve nesnel olduğuna sandığımız olguyu dille algılarız. Bu anlamda dil, aklın kendisidir. Bütün sorun da oradadır. Çünkü, kadın çalışmaları, gerek gerçeğin, gerekse dilin modern dünyada 'Kartezyen' bir yaklaşımla kurulduğunu saptamıştır. Modernitenin, dil aracılığıyla oluşturulan bu dünyanın kadına yer vermediği, bunun bir erkek(lik) dünyası olduğu da ortaya çıkarılmıştır. Bu nedenle de akıl bağlamında kurulan gerçeği saptayan dil de, yapısı, dokusu, söylemi ve kipleri itibarıyla kadını dışlar. Kadın edebiyatı bu yanıyla modernitenin aklının, gerçeklik anlayışının ve sisteminin kırıldığı tek alandır. Bu da elbette demokrasi-toplum ilişkisini olduğu kadar demokrasi-modernite ilişkisini ele alabileceğimiz bir düzlemidir.

Bunun dışında, dil, bir toplumda yerleşik ve ayrık duran kimliklerin sığındığı en güçlü rahimdir. Cinselliğimiz, kimliklerimizin en önemli eksenini oluşturur. İster daha soyut düzlemde olsun, ister daha somut, dil üretimi, yani yazınsal metin aynı zamanda cinsellikle ilgili bir süreçtir. Bu karmaşık meselenin de gene olanca çıplaklığıyla anlaşılması ancak kadın yazıcılığının kat edilmesiyle mümkün olmuştur. Biz bu

yönden de bütün bütüne eksikiz.

Nihayet, kadın edebiyatı tartışmalarının iki boyutu daha var. İkisi de kadının dışlanması ve adeta küçümsenmesi maksadıyla söz konusu ediliyor. Bunların ilki 'kadın duyarlılığı' denen olgu. Bu, erkek söyleminin geliştirdiği bir kavramdır ve kadına daha kısıtlı bir kapasite tanımaktadır. Başlangıçta kadın yazıcılar da aynı yaklaşımı benimsemiş ve buna karşı çıkmışlardır. Oysa daha sonra geliştirilen politik bilinç işi tam tersine çevirmiştir. Kadın duyarlılığı denen şey gerçekten vardır ve kadınlar onu dışa vurmak için özellikle çalışmalıdır. Bu, siyasal bir bilinç ve tavır sorunudur ve insanın kimliğinin fark noktasını oluşturur. Ondan vazgeçilmesi ancak toyluktur. İkincisi, kadın edebiyatı ve ahlak ilişkisidir. Erkekler söz konusu ettiğinde hiçbir ilgi uyandırmayan meseleler kadınlar tarafından yazılınca büyük bir tepkiyle karşılaşılmakta ama öte yandan tepkiden de büyük bir ilgi uyandırmaktadır. Bu da elbette toplumsal ahlak anlayışımızın o 'netameli' yapısının kat yeridir.

Hâlâ kadın edebiyatının demokrasi ve toplum tartışmasındaki yeri ne diyor musunuz?